

Өткен күні «18» мамыз 2025жыл

Тәрбиешілерге №2 КЕҢЕС

Тақырыбы: «Ойын және сенсорлық дамыту арқылы баланың тілдік және танымдық қабілеттерін жетілдіру»

Мақсаты:

Баланың сөйлеу, танымдық және сенсорлық дағдыларын дамытуда тиімді әдістерді қолдану арқылы жан-жақты дамуына жағдай жасау.

Кіріспе

Мектепке дейінгі кезең – баланың тілдік, танымдық және психикалық дамуының ең қарқынды кезеңі. Осы кезеңде бала қоршаған ортаны ойын арқылы танып, тәжірибе жинақтайды. Сондықтан ойын әрекеті мен сенсорлық даму баланың жан-жақты қалыптасуының негізгі құралдарының бірі болып табылады.

Баланың сөйлеу тілі, ойлау қабілеті, зейіні, есте сақтауы және қоршаған ортамен қарым-қатынасы ойын барысында табиғи түрде дамиды. Әсіресе ерекше білім беру қажеттілігі бар балалар үшін ойын және сенсорлық дамыту жұмыстарының маңызы зор.

Ойын – баланың жетекші әрекеті

Белгілі педагог-психологтар мектепке дейінгі жастағы баланың негізгі әрекеті ойын екенін дәлелдеген.

Ойын барысында бала:

- Қоршаған ортаны таниды;
- Сөйлеу тілін дамытады;
- Қиялын жетілдіреді;
- Зейінін шоғырландырады;
- Басқа балалармен қарым-қатынас жасауға үйренеді;
- Өз эмоцияларын білдіреді.

Ойын – баланы оқыту мен тәрбиелеудің табиғи әрі тиімді әдісі.

Баланың тілдік қабілетін дамытудағы ойынның рөлі

Сөйлеу тілінің дамуы баланың интеллектуалдық және әлеуметтік дамуының маңызды көрсеткіші болып табылады.

Тіл дамытуға арналған ойындар:

Сөздік қорын байыту ойындары

- «Бұл не?»
- «Не өзгерді?»
- «Артық затты тап»
- «Сипаттап бер»

Дыбыстық ойындар

- Дыбысты ажырату;
- Жаңылтпаш айту;
- Еліктеу сөздермен жұмыс.

Сюжеттік-рөлдік ойындар

- «Дәрігер»
- «Дүкен»
- «Отбасы»
- «Балабақша»

Бұл ойындар балалардың байланыстырып сөйлеуін, диалог құруын және коммуникативтік дағдыларын дамытады.

Танымдық қабілеттерді дамыту

Танымдық даму – баланың ойлау, есте сақтау, қабылдау, зейін және қиял процестерінің қалыптасуы.

Танымдық ойындардың түрлері:

Логикалық ойындар

- Пішіндерді сәйкестендіру;
- Артық затты табу;
- Себеп-салдарды анықтау.

Дидактикалық ойындар

- «Түстерді ажырат»
- «Кімнің дауысы?»
- «Қайда орналасқан?»

Құрастыру ойындары

- Конструктормен жұмыс;
- Мозаика құрастыру;
- Кубиктерден бейне жасау.

Бұл жұмыстар баланың ойлауын, зейінін және есте сақтау қабілетін дамытады.

Сенсорлық дамытудың маңызы

Сенсорлық даму – баланың түсті, пішінді, көлемді, иісті, дыбысты және заттардың қасиеттерін қабылдау қабілетін дамыту.

Сенсорлық тәрбие баланың кейінгі оқу әрекетінің негізін қалайды.

Сенсорлық даму арқылы бала:

- Заттарды салыстырады;
- Топтастырады;
- Қоршаған ортаны зерттейді;
- Танымдық белсенділігі артады.

Сенсорлық дамыту әдістері

Түстермен жұмыс

Балалар негізгі түстерді ажыратып, атауды үйренеді.

Ойындар:

- «Түсті тап»
- «Түстерді сәйкестендір»

Пішіндерді ажырату

- Шеңбер
- Шаршы
- Үшбұрыш
- Тіктөртбұрыш

Ойындар:

- «Қай пішін жоғалды?»
- «Орнына қой»

Тактильді сезімді дамыту

Балалар әртүрлі материалдарды ұстап көру арқылы олардың қасиеттерін таниды.

Қолданылатын материалдар:

- Құм;
- Су;
- Ермексаз;
- Дәнді дақылдар;

- Мата түрлері.

Ұсақ моториканы дамыту

Ұсақ моторика мен сөйлеу тілінің дамуы өзара тығыз байланысты.

Жаттығулар:

- Саусақ ойындары;
- Моншақ тізу;
- Ермексазбен жұмыс;
- Қағаз жырту және жапсыру;
- Сурет салу.

Ұсақ моторика дамыған сайын баланың сөйлеу белсенділігі де артады.

Ерекше білім беру қажеттілігі бар балалармен жұмыс

Даун синдромы, ДЦП және ЗПР бар балалар үшін ойын және сенсорлық дамыту жұмыстары ерекше маңызға ие.

Тәрбиеші:

- Тапсырмаларды қарапайым түрде ұсынуы;
- Көрнекіліктерді көп қолдануы;
- Баланың жеке мүмкіндігін ескеруі;
- Әр жетістігін мадақтап отыруы қажет.

Мұндай жұмыстар балалардың сөйлеу, танымдық және әлеуметтік дағдыларының дамуына оң әсер етеді.

Тәрбиешілерге арналған ұсыныстар

- ✓ Ойын технологияларын күнделікті ұйымдастырылған іс-әрекетте пайдалану;
- ✓ Сенсорлық бұрыштарды тиімді ұйымдастыру;
- ✓ Балалардың қызығушылығына сәйкес ойын түрлерін таңдау;
- ✓ Ұсақ моториканы дамыту жұмыстарын жүйелі жүргізу;
- ✓ Әр баланың жеке даму ерекшелігін ескеру.

Қорытынды

Ойын және сенсорлық дамыту – мектепке дейінгі жастағы балалардың тілдік, танымдық және тұлғалық дамуының маңызды құралы. Ойын барысында бала қоршаған әлемді танып, өз ойын жеткізуге, қарым-қатынас жасауға және ойлау қабілетін дамытуға мүмкіндік алады. Сондықтан тәрбиеші ойын технологиялары мен сенсорлық дамыту әдістерін тиімді пайдалану арқылы баланың жан-жақты дамуына ықпал етуі тиіс.

«Ойын – баланың қуанышы ғана емес, оның дамуының басты жолы».